

STORTINGET

Innst. 314 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 87 L (2019–2020)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i arbeidstvistloven (om mekling og Arbeidsretten)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmes forslag til endringer i lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) kapittel 3 om mekling og kapittel 4 om Arbeidsretten. Det er også foreslått inntatt en definisjon i kapittel 1 Innledende bestemmelser.

Flere av endringsforslagene presiserer gjeldende rett eller er av teknisk karakter. Formålet med endringene er at disse skal gi ytterligere bidrag til å gjøre loven mer tilgjengelig for brukerne, samt å gi avklaringer der det har vært usikkerhet knyttet til forståelsen av bestemmelsene.

Någjeldende arbeidstvistlov trådte i kraft 1. mars 2012 og erstattet lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister. Arbeidstvistloven er en sentral lov for partene i arbeidslivet, og det er viktig å følge opp hvordan loven fungerer i praksis.

Det ble i 2013 og 2017 bedt om innspill fra Arbeidsretten og Riksmekleren om deres erfaringer med loven.

Forslagene i høringsnotatet ble utarbeidet blant annet på grunnlag av innspillene fra Arbeidsretten og Riksmekleren. I tillegg er det gjennomført møte med hovedorganisasjonene i arbeidslivet, hvor forslagene i høringsnotatet ble drøftet.

Forslag til endringer i arbeidstvistloven ble sendt på høring med frist 1. april 2019.

Gjeldende rett, høringsforslagene samt høringsuttalelsene er nærmere beskrevet under de enkelte punktene i kapittel 3 og 4 i proposisjonen.

Det vises til proposisjonens kapittel 1.2 og 6, der bakgrunnen for forslaget og merknader til de enkelte bestemmelsene i arbeidstvistloven er nærmere redegjort for.

1.2 Arbeidstvistloven kapittel 3. Mekling

1.2.1 Innledning

I lovens kapittel 3 om mekling foreslås det å presisere og harmonisere fristbestemmelsene i §§ 18 og 19. Det foreslås i denne forbindelse å definere virkedagsbegrepet i lovens § 1. Det foreslås videre å presisere bestemmelsen om taushetsplikt i § 23, slik at det uttrykkelig fremgår at taushetsplikten også omfatter partenes egne krav og tilbud fremsatt under mekling. Taushetsplikten gjelder også etter at meklingen er avsluttet.

1.2.2 Virkedagsbegrepet og utgangspunktet for fristberegningen i §§ 18 og 19

1.2.2.1 INNLEDNING

I arbeidstvistloven §§ 18 og 19 fjerde ledd reguleres henholdsvis fristene partene må følge før de kan iverksette streik eller lockout, og riksmeklerens frist for nedleggelse av midlertidig forbud mot streik eller lockout.

På bakgrunn av uttalelser i forarbeidene til loven, jf. Prop. 134 L (2010–2011), har det oppstått enkelte uklarheter knyttet til forståelsen av fristbestemmelsen i § 18. Uklarhetene knytter seg til om det skal legges til grunn samme forståelse av virkedagsbegrepet i § 18 som i § 19

fjerde ledd, og om det skal legges til grunn samme tidspunkt for når fristene begynner å løpe.

Det foreslås derfor å presisere og harmonisere fristbestemmelsene i arbeidstvistloven §§ 18 og 19.

1.2.2.2 VIRKEDAGSBEGREPET I §§ 18 OG 19

Departementets vurderinger og forslag

Virkedagsbegrepet både i §§ 18 og 19 må etter gjeldende rett forstås slik at verken søndager eller helligdager er å anse som virkedager, og begrepet skal forstås på samme måte i de to bestemmelsene når ordlyden er lik. Helligdager er etter gjeldende rett ikke omfattet av begrepet virkedager.

Uttalelsen i forarbeidene til § 18 har skapt noe uklarhet, og det er behov for å tydeliggjøre og presisere begrepet i loven. Det foreslås derfor at begrepet «virkedager» defineres i loven, slik at det klart fremgår av ordlyden at verken søndager, helligdager eller høytidsdager er å anse som virkedager. Det foreslås at definisjonen tas inn i lovens § 1. Det bør fremgå klart at heller ikke de lovbestemte høytidsdagene 1. og 17. mai er virkedager i lovens forstand.

Når det gjelder den foreslåtte endringen om at lørdager ikke lenger skal være å anse som virkedager i lovens forstand, vurderer departementet etter innspillene i høringsrunden behovet for å være begrenset, og fremmer derfor ikke denne delen av forslaget.

1.2.2.3 UTGANGSPUNKTET FOR FRISTENE I §§ 18 OG 19

Departementets vurderinger og forslag

Det er bred tilslutning fra høringsinstansene til forslaget om å presisere og harmonisere utgangspunktet for fristene i §§ 18 og 19, slik at det fremgår tydelig av loven at fristene begynner å løpe første virkedag etter at riksmekleren har mottatt melding. Det foreslås at det gjøres endringer i arbeidstvistloven slik at dette fremgår direkte av ordlyden i bestemmelsene.

Endringen innebærer at det ikke er noe krav til at meldingen har kommet til riksmeklerens kunnskap, så lenge den er mottatt.

Det foreslås videre å presisere at fristen begynner å løpe neste virkedag etter at meldingen er mottatt, uavhengig av på hvilket tidspunkt på dagen meldingen er mottatt.

1.2.3 Taushetsplikt

1.2.3.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Taushetsplikten i § 23 andre ledd etter gjeldende rett omfatter også partenes egne krav og tilbud, hvis disse fremsettes under meklingen. Det er ikke gjort unntak for dette, verken i lovtekst eller i forarbeidene. Formålet med reglene taler også mot en slik fortolkning. En tolkning der en parts egne fremsatte krav eller tilbud ved meklingsbrudd skal være unntatt fra taushetsplikt, vil

lett kunne komme i konflikt med taushetspliktens hovedformål om at partene skal kunne ha tillit til at alt som det forhandles om under meklingen, også forblir fortrolig mellom partene. Dersom det var ment å gjøre unntak fra taushetsplikten for partenes egne krav og tilbud i § 23, burde det også fremgått direkte av lovteksten eller forarbeidene.

Da det synes å ha oppstått tvil og uenighet om hvordan bestemmelsen i arbeidstvistloven er å forstå, foreslås det å tydeliggjøre at bestemmelsen om taushetsplikt i § 23 andre ledd gjelder det som er fremkommet under meklingen, og at taushetsplikten også omfatter en parts egne krav og tilbud fremsatt under meklingen. Taushetsplikten gjelder både mens meklingen pågår, og etter at meklingen er avsluttet.

1.2.4 Meklingens avslutning

Det vises til proposisjonens kapittel 3.3, der gjeldende rett og praksis vedrørende mekling redegjøres for.

I forbindelse med hovedoppgjørene er det ikke alltid mulig å beramme mekling innen de fristene som følger av lovens ordlyd for når partene kan kreve meklingen avsluttet. Det foreligger imidlertid en fast og konsekvent praksis for at partene tar ansvar for og blir enige med riksmekleren om tidspunkt for mekling også i de tilfeller hvor det ikke er mulig eller hensiktsmessig å igangsette mekling innenfor fristene i § 25.

Det ble derfor i høringsnotatet skissert løsninger hvor det fremgår av loven at mekling må være forsøkt eller gjennomført før arbeidskamp iverksettes.

Ut fra høringsinnspillene synes problemstillingen å være begrenset, og det fremmes derfor ikke forslag på dette området.

1.3 Arbeidstvistloven kapittel 4. Arbeidsretten

1.3.1 Innledning

I kapittel 4 om Arbeidsretten foreslås det blant annet en klargjøring av forholdet til domstolloven og tvisteloven, en tydeliggjøring av forhandlingskravet som prosessforutsetning og en opprydding i de innledende bestemmelsene om Arbeidsrettens sete, domsmyndighet og hvem som har søksmålsrett i saker om tariffavtaler. Det foreslås også å åpne for forsterket rett i særlige saker og muligheter for forenklet sammensetning av retten dersom partene er enige om det og retten finner det ubetenkelig.

1.3.2 Behov for klargjøring av forholdet til domstolloven og tvisteloven

1.3.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Under lovforberedelsen til den nye arbeidstvistloven ble det vurdert om loven burde inneholde en opplysende henvisning til domstolloven og tvisteloven, jf. Prop. 134 L (2010–2011). Man konkluderte da med at

det ikke var behov for å lovfeste Arbeidsrettens praksis om at reglene i domstolloven og tvisteloven kan få tilsvarende anvendelse så langt de passer. Imidlertid er tiden nå moden for å gjennomføre en lovfesting av forholdet til tvisteloven og domstolloven slik det følger av rettspraksis.

Det foreslås på denne bakgrunn en bestemmelse som presiserer at domstolloven og tvisteloven får tilsvarende anvendelse for Arbeidsretten så langt de passer og ikke strider mot bestemmelsene i arbeidstvistloven. Det foreslås å plassere bestemmelsen i § 34 siste ledd.

1.3.3 Tydeliggjøring av forhandlingskravet som prosessforutsetning

1.3.3.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det er viktig at arbeidstvistloven gir best mulig veiledning til brukerne. At en sak ikke kan bringes inn for Arbeidsretten uten at partene først har forhandlet eller forsøkt å forhandle om tvisten, er et sentralt vilkår som bør fremgå klart og tydelig, og det foreslås derfor at dette tydeliggjøres i loven.

Det foreslås at bestemmelsen kun stiller krav om at forhandlinger om tvisten skal være gjennomført eller forsøkt gjennomført. Det foreslås også at det fremgår uttrykkelig at dersom forhandlingskravet ikke er oppfylt, kan saksforberedende dommer ved kjennelse bestemme at saken avvises. Det foreslås at bestemmelsen plasseres i § 35.

Når det gjelder bestemmelser om den videre behandling dersom forhandlingskravet ikke er oppfylt, er disse mer rene saksbehandlingsregler som foreslås plassert i § 45 fjerde ledd.

1.3.4 Omredigeringer og enkelte andre endringer i §§ 33, 34 og 35

1.3.4.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det er behov for noe omredigering i de tre innledende bestemmelsene i kapittel 4 som gjør bestemmelsene klarere å forstå og mer hensiktsmessige i sin oppbygging.

NÆRMERE OM § 33

Gjeldende bestemmelse om at Arbeidsretten har sete i Oslo, videreføres i § 33.

Erfaring har vist at det en sjelden gang kan oppstå behov for å gjennomføre saker utenfor Arbeidsrettens faste rettssted.

Av opplysningshensyn bør dette fremkomme uttrykkelig av loven. Det foreslås derfor et nytt andre punktum i bestemmelsen om dette.

Arbeidstvistloven § 33 andre, tredje og fjerde ledd foreslås flyttet til § 34 om Arbeidsrettens domsmyndighet.

Det foreslås at § 33 får overskriften Arbeidsrettens sete.

NÆRMERE OM § 34

Det foreslås en egen bestemmelse i § 34 om Arbeidsrettens domsmyndighet. I første ledd foreslås en videreføring av § 33 andre ledd i gjeldende lov.

Bestemmelsen er imidlertid ved en feiltakelse ikke riktig utformet. Bestemmelsen henviser til § 8, som gjelder fredsplikt. Den henviser imidlertid kun til § 8 første og andre ledd om henholdsvis rettstvist og interesselov, men ikke til § 8 tredje ledd om tariffavtalens ettervirkninger. Domsmyndigheten er dermed angitt noe snevret enn etter arbeidstvistloven av 1927, hvor dette var omfattet. Dette har ikke hatt betydning for Arbeidsrettens praksis. Det foreslås imidlertid å rette feilen ved å ta inn en henvisning til hele § 8 om fredsplikt i bestemmelsen.

I andre, tredje og fjerde ledd foreslås det å videreføre § 33 tredje og fjerde ledd, som omhandler hvilke saker retten likevel ikke skal behandle, og at partene kan vedta privat voldgift. I femte ledd videreføres gjeldende § 34 første ledd om hvilke krav som kan tas med som bygger på individuelle arbeidsavtaler. Bestemmelsen i § 34 andre ledd om betydningen av Arbeidsrettens forståelse av tariffavtalen for arbeidsavtaler som bygger på den, foreslås flyttet til § 59.

I sjette ledd foreslås inntatt en bestemmelse som presiserer at domstolloven og tvisteloven får tilsvarende anvendelse for Arbeidsretten så langt de passer og ikke strider mot bestemmelsene i denne lov.

NÆRMERE OM § 35

Det foreslås at bestemmelser om søksmål samles i § 35. I første og andre ledd foreslås videreført dagens bestemmelser om hvem som har søksmålsrett.

I tredje ledd foreslås en bestemmelse som tydeliggjør at før en sak kan bringes inn for Arbeidsretten, må partene i den aktuelle tvisten ha gjennomført eller forsøkt gjennomført forhandlinger om tvisten. Dette forhandlingskravet fremgår i dag på en noe indirekte måte i § 45 fjerde ledd.

Paragraf 35 tredje ledd gjelder partshjelp og foreslås flyttet til § 46 andre ledd om partshjelp. Fjerde ledd videreføres som tidligere.

På bakgrunn av at § 35 omhandler mer enn bare søksmålsretten, foreslås det at paragrafen får overskriften Søksmål.

1.3.5 Rettens sammensetning

1.3.5.1 FORFALL UNDER SAKENS GANG

Departementets vurderinger og forslag

Etter § 38 andre ledd blir det oppnevnt stedfortreder dersom en dommer under forhandlingene får forfall som må antas å ville vare lenger enn en uke.

Det foreslås å presisere i loven at saken skal starte på nytt ved slikt forfall. Dette er i tråd med hvordan Arbeidsretten har praktisert en slik situasjon.

Da det er selve hovedforhandlingen i saken som skal starte på nytt, foreslås det en ordlyd i bestemmelsen hvor det klart fremgår at hovedforhandlingen skal starte på nytt dersom stedfortreder oppnevnes.

1.3.5.2 MULIGHET FOR FORSTERKET RETT I SÆRLIGE SAKER *Departementets vurderinger og forslag*

Det foreslås at det åpnes for at Arbeidsretten i særskilte tilfeller kan forsterkes med en ekstra varadommer for fagdommerne og en varadommer ekstra fra hver side for dommere utpekt etter innstilling etter § 39.

Det foreslås at de ekstra dommerne skal «følge forhandlingene og tre inn ved forfall». Det innebærer at de ikke vil ha noen formell rolle i saken før de eventuelt «trer inn».

Det foreslås også å presisere i bestemmelsen at kriteriene for tilkalling av ekstra dommere er de samme ved bruk av en forsterket sammensetning av retten som i saker der retten har vanlig sammensetning.

1.3.5.3 MULIGHET FOR FORENKLET SAMMENSETNING AV RETTEN

Departementets vurderinger og forslag

Det kan være hensiktsmessig med en bestemmelse som åpner for en forenklet sammensetning av retten.

Det foreslås derfor at det åpnes for at retten kan settes med forenklet sammensetning når begge parter i saken samtykker og retten finner det ubetenkelig. Forslaget innebærer at retten kan settes med tre fagdommere eller én fagdommer og én dommer fra hver side oppnevnt etter innstilling etter § 39.

Det understrekes at forslaget ikke rokker ved hovedregelen om at retten skal settes med sju dommere, og det vil bare helt unntaksvis være aktuelt med forenklet sammensetning. Kriteriene for å åpne for forenklet sammensetning av retten vil være de samme som de som gjelder for å tillate skriftlig behandling, jf. § 48 fjerde ledd andre punktum.

Det foreslås også å ta inn en opplysning i § 38 femte ledd om at første ledd fjerde punktum gjelder tilsvarende. Dette er ment å klargjøre at kriteriene for tilkalling av innstilte dommere er de samme ved bruk av en forenklet sammensetning av retten som i saker med vanlig sammensetning.

1.3.6 Frist for retting av stevning

1.3.6.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

I dagens bestemmelse i § 45 tredje ledd fremgår det at saksøker ved eventuelle mangler ved stevningen bør gjøres oppmerksom på manglene og forklares hvordan de bør rettes. Bestemmelsen sier ingenting om frist for

slik retting. Det foreslås derfor at retten normalt skal sette en frist på to uker til å rette eventuelle mangler. Unntaksvis kan det settes en annen frist dersom retten finner at særlige omstendigheter tilsier dette.

1.3.7 Partshjelp

1.3.7.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Bestemmelsen i arbeidstvistloven § 46 om partshjelp har en del uløste spørsmål. Det er blant annet uavklart om fristen for å erklære partshjelp er absolutt, eller om partshjelp kan tillates etter nevnte frist dersom partene samtykker og/eller retten tillater det fordi vilkårene ellers for å erklære partshjelp er oppfylt. Det er derfor behov for å åpne for at retten i særlige tilfeller kan tillate partshjelp som erklæres senere enn fire uker før hovedforhandling. Dette foreslås inntatt i § 46 tredje ledd.

Det kom i høringsrunden innspill om at det bør presiseres i forarbeidene hva som menes med «særlige tilfeller». Bestemmelsen vil blant annet kunne være aktuell i situasjoner hvor det foreligger en hastesak, og hvor begge partene samtykker til partshjelp. Det vil uansett være opp til retten om partshjelp skal tillates, jf. ordlyden om at det «kan» tillates partshjelp.

1.3.8 Frist for domsavsigelse

1.3.8.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det er behov for å justere unntaket fra fireukersfristen for domsavsigelse, slik at det dekker Arbeidsrettens praktiske situasjon bedre.

Det følger av bestemmelsen i arbeidstvistloven § 56 at dom skal avsies senest fire uker etter avslutning av hovedforhandling, med mindre saken er «så arbeidskrevende» at det ikke er mulig å overholde fristen. Kriteriet er det samme som etter tvisteloven § 19-4 femte ledd.

Det foreslås derfor en endring i bestemmelsen i § 56 andre ledd, slik at det åpnes for unntak fra fireukersfristen for domsavsigelse dersom særlige omstendigheter gjør at det ikke er mulig å overholde fristen.

1.3.9 Virkninger av rettens avgjørelser. Rettsmidler

1.3.9.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Bestemmelsen i § 58 fjerde ledd gir blant annet inntrykk av at anken og sakens dokumenter umiddelbart skal sendes til Høyesterett. Etter tvisteloven kapittel 29 skal anken forberedes av den domstol som har avsagt den angrepne avgjørelse, noe som etter departementets syn fremstår som en rasjonell saksforberedelse, og som også er i samsvar med det som har vært Arbeidsrettens praksis i flere saker.

Det foreslås derfor å oppheve bestemmelsen i § 58 fjerde ledd, slik at Arbeidsretten kan følge reglene i tvisteloven så langt de passer. Dette vil nå følge av den generelle henvisningen i § 34 siste ledd.

Det foreslås at § 58 får en mer pedagogisk oppbygging ved at hovedregelen blir inntatt som første ledd og unntakene i de påfølgende leddene.

Det foreslås også at reglene om anke rent systematisk plasseres etter bestemmelsen om sakskostnader. Dette innebærer altså at § 58 skal ha reglene om sakskostnader og § 59 reglene om anke.

Det vises videre til at gjeldende arbeidstvistlov § 58 har regler både om når rettens avgjørelser er tvangskraftige, og om rettsmidler. For å tydeliggjøres dette foreslås det derfor at § 59 får overskriften Virkninger av rettens avgjørelser. Rettsmidler.

Hvis Arbeidsretten i sin domsslutning har fastslått en bestemt forståelse av en tariffavtale, gjelder denne forståelsen også for enhver arbeidsavtale som bygger på tariffavtalen. Bestemmelsen som fastslår dette, er i dag inntatt i § 34 andre ledd. Det foreslås å flytte denne bestemmelsen til § 59. Dermed vil første og andre ledd i ny § 59 gjelde virkningen av Arbeidsrettens avgjørelser, mens de videre leddene i § 59 gjelder rettsmidler.

1.3.10 Sakskostnader

1.3.10.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det foreslås en omredigering av § 59 for å oppnå en mer logisk rekkefølge i bestemmelsen. Det foreslås også at reglene om sakskostnader flyttes foran reglene om anke, det vil si til § 58.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslag til endringer i arbeidstvistloven kapittel 3 om mekling er i hovedsak presiseringer og klargjøringer av gjeldende rett og antas ikke å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser.

Forslag til endringer i arbeidstvistloven kapittel 4 innebærer i hovedsak en kodifisering, klargjøring og presisering av gjeldende rett.

Forslagene som gir muligheter for forsterket rett i særlige tilfeller, kan innebære økte økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslagene til bestemmelsen om forenklet sammensetning av retten vil kunne innebære en økonomisk gevinst ved at det ikke skal innkalles mer enn én dommer fra hver side oppnevnt etter innstilling fra partene. Det samme gjelder de administrative konsekvensene av forslaget.

Det legges til grunn at de nye reglene om å fravike hovedregelen om rettens sammensetning bare vil bli brukt unntaksvis, og at forslagene neppe vil innebære noen økonomisk eller administrativ byrde verken for domstolen eller brukerne av den.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Lise

Christoffersen, Arild Grande og fungerende leder Rigmor Aasrud, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Bjørnar Laabak og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Kristelig Folkeparti, Torill Selsvold Nyborg, viser til Prop. 87 L (2019–2020) Endringer i arbeidstvistloven (om mekling og Arbeidsretten). I proposisjonen foreslår regjeringen endringer i arbeidstvistloven kapittel 3 om mekling og kapittel 4 om Arbeidsretten. Komiteen viser til at det i tillegg er foreslått inntatt en definisjon i kapittel 1 Innledende bestemmelser. Komiteen mener at de foreslåtte endringene gjør loven mer tilgjengelig for brukerne.

Komiteen merker seg at departementet i desember 2018 sendte forslag til endringer i arbeidstvistloven på høring, og at regjeringen ikke går videre med enkelte av forslagene som ble presentert i høringsnotatet.

Arbeidstvistloven kapittel 3

Komiteen viser til at det i proposisjonen foreslås å presisere og harmonisere fristbestemmelsene i §§ 18 og 19. I tillegg foreslås det å definere begrepet «virkedager» i loven § 1. Bakgrunnen for forslaget er at det har oppstått enkelte uklarheter på bakgrunn av forarbeidene til loven, jf. Prop. 134 L (2010–2011). Uklarhetene knytter seg til forståelsen av virkedagsbegrepet og om det skal legges til grunn samme tidspunkt for når fristene begynner å løpe.

Komiteen merker seg at departementet i forslaget som ble sendt på høring, foreslo endringer som gikk ut på at lørdager ikke lenger skulle være omfattet av virkedagsbegrepet. Videre merker komiteen seg at departementet ikke går videre med denne delen av forslaget. Komiteen mener det er positivt at departementet har imøtekommet høringsinnspill fra blant annet LO, Unio og Akademikerne som viser til at det er uheldig om begrepet virkedager gis et annet innhold enn i øvrig lovgivning. Komiteen mener regjeringens forslag som ble sendt på høring, kunne ført til en forlengelse av fredsplikten.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår å presisere bestemmelsen om taushetsplikt i § 23. Det tydeliggjøres at bestemmelsen om taushetsplikt gjelder det som fremkommer under meklingen, og at taushetsplikten også omfatter en parts egne krav og tilbud fremsatt under meklingen. Komiteen deler departementets oppfatning om at muligheten til å fremsette et identisk nytt tilbud etter avsluttet mekling ivaretar de utfordringene som knytter seg til informasjonsbehov.

Komiteen slutter seg til de forslagene som fremmes i proposisjonen under arbeidstvistloven kapittel 3.

Arbeidstvistloven kapittel 4

Komiteen viser til at det i proposisjonen foreslås å lovfeste gjeldende praksis hva angår forholdet til tvisteloven og domstolloven. Videre foreslås det å tydeliggjøre at en sak ikke kan bringes inn for Arbeidsretten uten at partene først har forhandlet eller forsøkt å forhandle om tvisten.

Komiteen viser til at det blir oppnevnt stedfortreder dersom en dommer under forhandlingene får forfall som må antas å ville vare lenger enn en uke. I proposisjonen foreslås det en presisering om at hovedforhandlingen skal starte på nytt ved slikt forfall.

Komiteen viser til at gjeldende arbeidstvistlov ikke gir åpning for en forsterket sammensetning av retten. Komiteen merker seg regjeringens forslag om at det i særskilte tilfeller kan åpnes for at Arbeidsretten forsterkes med ekstra varadommere. Komiteen støtter forslaget og mener endringen kan forhindre at enkelte saker må starte på nytt dersom en av dommerne får langvarig forfall.

Komiteen viser til at det foreslås å åpne for at retten kan settes med forenklet sammensetning. Komiteen merker seg at forslaget ikke rokker ved hovedregelen om at retten skal settes med sju dommere. Kriteriene for å åpne for forenklet sammensetning vil være at partene må være enige, og at retten finner det ubetenkelig.

Komiteen viser videre til at det foreslås at retten i særlige tilfeller kan tillate partshjelp senere enn fire uker før hovedforhandlingen. I proposisjonen foreslås det også å klargjøre ankereglene gjennom å oppheve bestemmelsen i § 58, slik at Arbeidsretten følger reglene i tvisteloven så langt de passer.

Komiteen viser til at proposisjonen inneholder en rekke mindre endringer. Det foreslås en frist for retting av stevning, justering av fireukersfristen for domsavsigelse, en mer pedagogisk oppbygning av § 58 og omredigering og flytting av § 59 om sakskostnader. Det foreslås også en opprydding i de innledende bestemmelsene om Arbeidsrettens sete, domsmyndighet og hvem som har søksmålsrett i saker om tariffavtaler.

Komiteen slutter seg til de forslagene som fremmes i proposisjonen under arbeidstvistloven kapittel 4.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i arbeidstvistloven (om mekling og Arbeidsretten)

I

I lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd ny bokstav k skal lyde:

k) *virkedag*: alle dager som ikke er søndager eller lovbestemte hellig- eller høytidsdager.

§ 18 skal lyde:

§ 18 *Tidspunkt for iverksettelse av streik eller lockout*

(1) Streik eller lockout må ikke iverksettes før det er gitt plassoppsigelse og oppsigelsesfristen som følger av denne er utløpt, og ikke i noe tilfelle før fire virkedager har gått fra riksmekleren har mottatt melding om at forhandlinger ikke er innledet eller er brutt eller at plassoppsigelsen er utvidet, jf. §§ 16 og 17.

(2) *Fristen i første ledd starter å løpe første virkedag etter at riksmekleren har mottatt meldingen.*

§ 19 fjerde ledd skal lyde:

(4) For å være bindende må forbudet være sendt fra riksmekleren innen utløpet av to virkedager etter at riksmekleren mottok melding om at forhandlinger ikke er innledet eller er brutt eller at plassoppsigelsen er utvidet. *Fristen i første punktum starter å løpe første virkedag etter at riksmekleren har mottatt meldingen.*

§ 23 andre ledd skal lyde:

(2) Enhver som deltar i meklingen, plikter å bevare taushet om det som er fremkommet *under meklingen*, hvis ikke mekleren tillater offentliggjøring. *Taushetsplikten omfatter også en parts egne krav og tilbud.*

§ 33 skal lyde:

§ 33 *Arbeidsrettens sete*

Arbeidsretten har sete i Oslo. *Ved behov kan retten settes andre steder.*

§ 34 skal lyde:

§ 34 *Arbeidsrettens domsmyndighet*

(1) Arbeidsretten skal behandle rettsvister som nevnt i § 1 bokstav i, tvister om det foreligger brudd på § 8 om fredsplikt og tvister om erstatningsansvar etter § 9.

(2) Arbeidsretten skal likevel ikke behandle tvister om erstatningsansvar etter § 9 når saken kun er anlagt mot arbeidstakere som nevnt i § 9 andre ledd.

(3) Tvister som knytter seg til tariffavtaler om europeiske samarbeidsutvalg eller tilsvarende samarbeidsordninger, behandles etter lov 23. august 1996 nr. 63 om allmenngjøring av bestemmelser i tariffavtale om europeiske samarbeidsutvalg m.v. Arbeidsretten skal heller ikke behandle tvister som knytter seg til tariffavtaler inngått etter bestemmelser gitt i medhold av SE-loven § 3 eller SCE-loven § 3.

(4) Partene kan vedta privat voldgift om de tvistene som er nevnt i § 8 første ledd og § 9.

(5) I en sak om en tariffavtale kan det også inndras krav som utspringer av en arbeidsavtale, hvis kravet etter arbeidsavtalen vil få sin umiddelbare avgjørelse ved dommen i hovedsaken.

(6) Domstoloven og tvisteloven får tilsvarende anvendelse for Arbeidsretten så langt de passer og ikke strider mot bestemmelsene i denne loven.

§ 35 overskriften skal lyde:

Søksmål

§ 35 tredje ledd skal lyde:

(3) Før en sak kan bringes inn for Arbeidsretten, skal partene ha gjennomført eller forsøkt gjennomført forhandlinger om tvisten.

§ 38 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Varadommer som er oppnevnt etter innstilling fra en forening hvis innstilling ikke er fulgt ved oppnevningen av de faste dommerne, skal i saker som gjelder denne foreningen eller dens medlemmer likevel tilkalles i stedet for den dommer vedkommende er *varadommer* for.

§ 38 andre ledd skal lyde:

(2) Hvis en dommer under forhandlingene får forfall som må antas å ville vare lenger enn en uke, oppnevnes stedfortreder etter § 41. *Dersom stedfortreder oppnevnes, skal hovedforhandlingen starte på nytt.*

§ 38 nytt fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) Arbeidsrettens leder kan ved særlig langvarige saker eller ved andre særlige omstendigheter beslutte at det i tillegg til dommere tilkalt etter første ledd skal tilkalles en varadommer for fagdommerne og en varadommer fra hver side for dommere oppnevnt etter innstilling etter § 39. Første ledd fjerde punktum gjelder tilsvarende. Varadommene skal følge forhandlingene og tre inn ved forfall.

(5) Dersom begge parter samtykker, og retten finner det ubetenkelig, kan retten settes med tre fagdommere eller en fagdommer og en dommer fra hver side oppnevnt etter innstilling etter § 39. Første ledd fjerde punktum gjelder tilsvarende.

§ 45 tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) Er det mangler ved stevningen, skal saksøkeren snarest mulig gjøres oppmerksom på dem og forklares hvordan de bør rettes. *Retten skal sette en frist for å rette manglene i stevningen. Fristen skal normalt være to uker.*

(4) Med stevningen skal sendes protokoll fra *forhandlinger etter § 35 tredje ledd* eller bevis for at saksøkeren har forsøkt å gjennomføre slike forhandlinger. Dersom *det ikke er gjennomført eller forsøkt gjennomført forhandlinger*, skal saksøkeren gjøres oppmerksom på

at retten ikke kan ta saken under behandling, *og det skal settes en frist for å gjennomføre slike forhandlinger. Blir det ikke gjennomført eller forsøkt gjennomført forhandlinger innen fristen, kan saksforberedende dommer ved kjennelse bestemme at saken avvises.*

§ 46 andre og tredje ledd skal lyde:

(2) Medlem eller underavdeling som ikke har søksmålsrett etter § 35 første ledd, kan ikke opptre som partshjelper med mindre den som har søksmålsrett gir sitt samtykke.

(3) Partshjelp må erklæres i prosesskriv senest fire uker før hovedforhandlingen. Retten kan i særlige tilfeller tillate partshjelp som erklæres på et senere tidspunkt. Erklæringen skal angi det som er grunnlaget for partshjelpen, og meddeles partene med en frist for å bestride partshjelpen. Bestrides den, avgjøres spørsmålet om retten til partshjelp ved kjennelse. Inntil det er avsagt kjennelse som nekter partshjelp, kan den som har erklært partshjelp, utøve prosessuelle rettigheter etter fjerde ledd.

Nåværende § 46 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 56 andre ledd skal lyde:

(2) Dom skal avsies snarest mulig etter at saksbehandling er avsluttet, og senest fire uker etter avslutning av hovedforhandling. *Domsavsigelsen kan skje senere dersom særlige omstendigheter gjør at det ikke er mulig å overholde fristen.* Hvis fristen ikke overholdes, skal årsaken oppgis i dommen.

§ 58 skal lyde:

§ 58 *Sakskostnader*

(1) Som hovedregel tilkjennes ikke sakskostnader for Arbeidsretten. Når særlige grunner taler for det, kan retten tilkjenne en part som har vunnet en sak, erstatning for sine sakskostnader fra motparten. Saken anses også vunnet dersom motpartens sak blir avvist eller hevet.

(2) Heves en sak som forliket uten at forliket omfatter sakskostnadene, avgjøres spørsmålet om sakskostnader etter rettens skjønn dersom en av partene krever det.

(3) Arbeidsretten kan i særlige tilfeller pålegge en av partene eller begge å dekke statens utgifter til en rettsak etter denne loven.

§ 59 skal lyde:

§ 59 *Virkningen av rettens avgjørelser. Rettsmidler*

(1) Arbeidsrettens dommer og kjennelser som ikke kan ankes etter tredje eller fjerde ledd, er endelige og kan fullbyrdes etter reglene for høyesterettsdommer.

(2) Har Arbeidsretten i sin domsslutning fastslått en bestemt forståelse av en tariffavtale, gjelder denne forståelsen også for enhver arbeidsavtale som bygger på tariffavtalen.

(3) En dom kan ankes til Høyesterett til oppheving på det grunnlaget at saken ikke hører under Arbeidsrettens domsmyndighet. En kjennelse som avviser en sak fra Arbeidsretten, kan ankes til Høyesterett. Ankefristen er en måned.

(4) Den som ikke er part, kan anke en kjennelse eller beslutning som pålegger vedkommende plikter eller legger straff- eller omkostningsansvar. Partene kan anke kjennelser som legger dem selv straff- og omkostningsansvar etter §§ 60 og 62.

(5) Anke etter fjerde ledd må erklæres straks hvis vedkommende er til stede i retten, og ellers senest tre dager etter at vedkommende har fått meddelelse om avgjørelsen. Så fremt noen har opptrådt som motpart eller kan betraktes som motpart, bør vedkommende underrettes om anken. Anken har oppsettende virkning for den som anker.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 26. mai 2020

Rigmor Aasrud

fung. leder

Elise Bjørnebekk-Waagen

ordfører